

FĂURITORI ȘI MARTIRI AI UNIRII BASARABIEI CU ROMÂNIA
MAKERS AND MARTYRS OF THE UNION OF BASARABIA WITH
ROMANIA

*Colonel (rtr.) conf. univ. dr. Anatol MUNTEANU (Academia Oamenilor de Știință din România)**

Căpitan Catelli Emanoil
(1883-1943)

Militar de carieră, lider organizator al Comitetelor Ostășești și a mitingului din Odesa, ideologul Unirii Basarabiei cu România, asasinat de bolșevici.

Rezumat: *Autorul prezintă viața și activitatea militară și politică a ofițerului Emanoil Catelli „sufletul ostașilor moldoveni și inima mișcării românești din Basarabia”, pentru Unire. În perioada Primului Război Mondial și mișcărilor revoluționare din Rusia, patriotul și propagandistul naționalist, stabscăpitanul Emanoil Catelli, a organizat, pe parcurs de câțiva ani, o propagandă puternică politică și socială în rândul soldaților moldoveni, de pe frontul românesc, pentru dezrobire și Unirea cu România.*

Cuvinte cheie: *militari moldoveni, armata țaristă, comitete ostășești, Sfatul Țării, reforma agrară, închisori, tortură, erou.*

Abstract: *The author presents the life and the military and political activity of the officer Emanoil Catelli "the soul of the Moldovan soldiers and the heart of the Romanian movement in Bessarabia" for the Union. During the First World War and the revolutionary movements in Russia, the patriot and nationalist propagandist, Captain Emanoil Catelli, organized, over several years, a strong*

* Email: anatol_munteanu@yahoo.com.

political and social propaganda among the Moldovan soldiers on the Romanian front, for disobedience and the Union with Romania.

Keywords: *Moldovan military, tsarist army, ostarchist committees, Land Council, agrarian reform, prisons, torture, hero.*

Emanoil Catelli s-a născut, la 25 ianuarie 1883, în satul Zgărdești, plasa Telenești, județul Bălți. Părinții din țărani gospodari răzeși. În tinerețe lucrează în agricultură, alături de părinți, ca apoi, în anul 1901, termină Școala agricolă din Cucuruzeni, Orhei. Se angajază și lucrează la boerii din sat, ca specialist de întreținere a mașinilor agricole. Abandonează agricultura și îmbrățișează cariera de militar, intră, cu succes, la Școala militară de iunkerii din Odesa (1907). După conferirea gradului de sublocotenent în subunități ale Armatei Ruse, Catelli Emanoil trece o stagiune la statul major într-un batalion de infanterie. În Primul Război Mondial este trimis pe Frontul român în cadrul Armatei a 4-a Ruse, Regimentul 77 Infanterie. Participă în lupte cu Batalionul în care majoritatea erau soldați basarabeni. Inamicii acestora erau austriecii și germanii care erau mai bine înarmați și echipați.

Cunoscând mai multe limbi, pe front, s-a ocupat de prizonieri: discuta, strângea date despre inamic, lua declarații pentru informarea Statului major. Printre prizonieri a întâlnit români-ardeleni, care în glas tare vorbeau că nu vor să lupte cu frații români. „De ce să ne omorâm unii pe alții pentru interesele străinilor?”, spuneau ei.

Pe front, locotenentul Catelli Emanoil își face prieteni în Armata română, citește în românește din cărți despre voievozi: Ștefan cel Mare, Vlad Țepeș, Mihai Viteazul, fiind influențat în acțiuni patriotice de clasicii literaturii române: Eminescu, Creangă, Alexandri, Coșbuc, ș.a.

Fiind un cunoscător bun al limbii române și ruse, din anul 1916, este activat în cadrul Comandamentului Armatei Ruse ca translator în acțiunile comune ale Armatei ruse și Armatei române.

Ofițerul Catelli Emanoil este transferat în garnizoana Odessa și conform atribuțiilor, organizează cursuri pentru ofițerii moldoveni încadrați în unitățile militare rusești, trimise pe front. Cursurile se făceau săptămânal și durau două luni, până în martie 1917. Erau sute de soldați și ofițeri cu grade mici, care frecventau cursurile pentru a cunoaște mai bine istoria Moldovei.

De aici, din Odessa, din Sala de cursuri, din Clubul unității militare ruse, s-a pornit deșteptarea națională a militarilor moldoveni. Aceste cursuri au fost un fericit prilej pentru ca ofițerii moldoveni să se cunoască, iar după orele de program, să comunice ore în șir despre istoria neamului, situația basarabenilor și problemele din armata rusă, precum și poziția moldovenilor față de război. Catelli Emanoil, era un înăscut povestitor și un promotor al culturii române, le citea camarazilor despre trecutul istoric al Moldovei, despre faptele de bravura militară a ofițerilor moldoveni în Armata imperială rusă.